

Asia: VN/14208/2023

Ehdotus valtioneuvoston asetukseksi väestötietojärjestelmästä annetun valtioneuvoston asetuksen muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Tasa-arvovaltuutettu vastaa saamaansa lausuntopyyntöön sukupuolten tasa-arvoon liittyvän toimivaltansa näkökulmasta. Naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta annetun lain (609/1986, tasa-arvolaki) tarkoituksena on estää sukupuoleen perustuva syrjintä ja edistää naisten ja miesten välistä tasa-arvoa. Lain tarkoituksena on myös estää sukupuoli-identiteettiin tai sukupuolen ilmaisuun perustuva syrjintä.

Vanhemmuuslain eduskuntakäsittelyn yhteydessä tasa-arvovaltuutettu on tuonut esiin väestötietojärjestelmästä annetun valtioneuvoston asetuksen muutostarpeita (VN/5966/2019). Tasa-arvovaltuutettu pitää tärkeänä, että sukupuolensa vahvistaneilla vanhemmilla on väestötietojärjestelmästä annetun asetuksen 7 a §:n lisäyksen myötä mahdollisuus saada vanhemmuusnimike muutettua vastaamaan vahvistettua sukupuoltaan.

Tasa-arvovaltuutetusta on hyvä, että vaikka isyyden ja äitiyden nimikkeistä ei ole luovuttu, väestötietojärjestelmästä annetussa asetuksessa ja sen muuttamista koskevassa muistiossa käytetään mahdollisuuksien mukaan sukupuolineutraalia kieltä silloin, kun ei se ei vaaranna lainsäädännöltä vaadittavaa täsmällisyyttä ja ymmärrettävyyttä.

Tasa-arvovaltuutettu on kiinnittänyt huomiota väestötietojärjestelmästä annetun valtioneuvoston asetuksen muuttamista koskevan muistion kohtaan, jossa todetaan sukupuolen vahvistamisesta annetun lain (295/2023) 5 §:n 2 momentin sisältävän informatiivisen viittauksen väestötietojärjestelmästä annettavaan asetukseen. Edellä mainitun pykälän mukaan Digi- ja väestötietoviraston on lähetettävä ilmoitus vanhemmuusnimikkeen muuttamisesta hakijan alaikäisten lasten huoltajille.

Tasa-arvovaltuutettu on lausunnoissaan sukupuolen vahvistamista koskevan lain sekä siihen liittyvien lakien muuttamisen (VN/1070/2021) osalta todennut, että viranomaisen pääsääntöisenä tehtävänä ei tulisi olla sukupuolitiedon muutoksesta ilmoittaminen, jos sillä ei ole välittömiä oikeusvaikutuksia. Vanhemmuusnimikkeen muutoksesta ilmoittaminen voi olla ongelmallista erityisesti sukupuolensa vahvistaneiden ihmisten yksityisyydensuojan ja sukupuoli-identiteetin kunnioittamisen kannalta, koska se voi paljastaa vanhemman sukupuolen vahvistamisen ja

transtaustan, ilman henkilön omaa suostumusta. Tasa-arvovaltuutettu toistaa huomionsa väestötietojärjestelmästä annettavan asetuksen muuttamista koskevassa lausunnossaan.

Muilta osin tasa-arvovaltuutettu pitää asetukseen ehdotettuja muutoksia tarpeellisina ja sisällöltään jo vahvistettujen lakien mukaisina ja kannattaa niitä.

Janas Pirkko
Tasa-arvovaltuutetun toimisto

Lehto Päivi
Tasa-arvovaltuutettu